

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 23 Αυγούστου 2022 με την εξής σύνθεση: Μαργαρίτα Κανάβα, Πρόεδρος, Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή – Εισηγήτρια και Μιχαήλ Οικονόμου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 15.07.2022 Προδικαστική Προσφυγή, με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) 1003/18.07.2022 του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα «...», που εδρεύει στ... ..., οδός ... αρ. ...., όπως εκπροσωπείται νόμιμα, εφεξής ο «προσφεύγων».

Κατά του «ΔΗΜΟΥ ...» και κατά της υπ' αριθ. 261/21-6-2022 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..., με την οποία έγινε δεκτό το από 9-06-2022 πρακτικό της επιτροπής διαγωνισμού, κατά το σκέλος αυτής με το οποίο απορρίφθηκε η αιτιολόγηση της προσφοράς του προσφεύγοντος, εφεξής «η προσβαλλόμενη».

Με την προδικαστική προσφυγή του ο προσφεύγων αιτείται να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 3016, 13 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την πληρωμή στην τράπεζα και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης). Το παράβολο υπολογίστηκε βάσει της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, στο πλαίσιο της

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

οποίας ασκείται η υπό κρίση προσφυγή, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%, ποσού 603.225,81 ευρώ.

2. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε δημόσιο ανοικτό διαγωνισμό με τίτλο: «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΛΕΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ...» και αντικείμενο εργασίες συντηρήσεων και αναβάθμισης των παρακάτω σχολικών μονάδων του Δήμου ... ανάλογα με τις ανάγκες και τα προβλήματα που παρουσιάζουν. Προβλεπόμενες σχολικές μονάδες: ΔΗΜΟΤΙΚΑ 1 ο Δημοτικό(κλειστό γυμναστήριο)-6ο Δημοτικό-7ο Δημοτικό-3ο & 13ο Δημοτικό & Νηπιαγωγείο ...- Δημοτικό Μητρόπολης- Δημοτικό ...-10 ο Δημοτικό ΓΥΜΝΑΣΙΑ Μουσικό Γυμνάσιο ΛΥΚΕΙΑ Εργαστηριακό Κέντρο ...- 5ο ΓΕΛ.

3. Επειδή, η διακήρυξη καταχωρήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις 23-02-2022 (ΑΔΑΜ: ...). Τα έγγραφα της παρούσας διαδικασίας δημόσιας σύμβασης καταχωρήθηκαν στο σχετικό ηλεκτρονικό χώρο του ΕΣΗΔΗΣ- έργα και αναρτήθηκαν στη Διαδικτυακή Πύλη(www.promitheus.gov.gr) του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ με αρ. ...

4. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή φορέας ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016.

5. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε στις 18-07-2022, δεδομένου ότι ο προσφεύγων έλαβε γνώση της προσβαλλομένης στις 6-07-2022, οπότε του κοινοποιήθηκε μέσω της ανάρτησής της στο ΕΣΗΔΗΣ. Σημειώνεται ότι η καταληκτική προθεσμία άσκησης της προσφυγής (16-07-2022) συνέπιπτε με ημέρα Σάββατο, ήτοι κατά Νόμον εξαιρετέα ημέρα κι, επομένως, νομίμως κι εμπροθέσμως ο προσφεύγων άσκησε αυτή κατά την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα. Επίσης ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και κοινοποιήθηκε στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθ. 8 του ΠΔ 39/2017.

6. Επειδή, ο προσφεύγων με έννομο συμφέρον ασκεί την υπό κρίση προσφυγή επικαλούμενος ζημία του ερειδόμενη στην παράνομη απόρριψη

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

της προσφοράς και όφελος από την ανάδειξη του ίδιου ως μειοδότη. Ειδικότερα, στην υπό κρίση διαγωνιστική διαδικασία συμμετείχαν επτά (7) οικονομικοί φορείς. Η Οικονομική επιτροπή με την υπ' αριθ 158/2022 απόφασή της, αφού έκρινε ότι τηρήθηκε η διαδικασία, οι όροι της διακήρυξης και μετά από έλεγχο των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής στον ανωτέρω διαγωνισμό διαπίστωσε ότι η υποβληθείσα προσφορά του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα με ποσοστό έκπτωσης 47,70%, αποκλίνει περισσότερο από δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες από το μέσο όρο του συνόλου των παραδεκτών προσφορών ((Μ.Ο.=31,88%%) και επομένως τεκμαίρεται ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Κατόπιν των ανωτέρω, με το υπ' αριθ. πρωτ 7775/9-5-2022 έγγραφο της αναθέτουσας αρχής κλήθηκε ο προσφεύγων όπως, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών, εξηγήσει την τιμή ή το κόστος που προτείνει στην προσφορά του. Σε απάντηση του ανωτέρω εγγράφου του Δήμου ... ο προσφεύγων κατέθεσε την από 29-5-2022 αιτιολόγηση της προσφοράς του. Ακολούθως, ο Δήμος ... με την προσβαλλόμενη απόφαση αποφάσισε ότι: «1. Εγκρίνει το από 9-06-2022 πρακτικό της επιτροπής διαγωνισμού για το έργο «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΛΕΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΥ ...» συνολικού προϋπολογισμού 748.000,00 €, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%., όπως συντάχθηκε από την αρμόδια επιτροπή. 2. Κρίνει ομαλές όλες τις προσφορές κατά σειρά μειοδοσίας όπως φαίνονται στο παρακάτω πίνακα:

- 1 ... 47,70%
- 2 ... 26,40%
- 3 ... 25,34%
- 4 ... 21,26%
- 5 ... 13,46%
- 6 ... 10,06%
- 7 ... 9,00%

Κάνει δεκτούς και τους επτά (7) συμμετέχοντες ως προς τον έλεγχο των δικαιολογητικών και τον έλεγχο των ΕΕΕΣ. 4. Κάνει δεκτές όλες τις εγγυητικές επιστολές συμμετοχής και των επτά (7) συμμετεχόντων διότι βρέθηκαν έγκυρες. 5. Απορρίπτει την προσφορά που υπέβαλε ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...», διότι δεν αιτιολογεί αναλυτικά και με ακρίβεια τη

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

διαμόρφωση της οικονομικής τους προσφοράς 6. Ανακηρύσσει προσωρινό ανάδοχο το δεύτερο κατά σειρά μειοδοσίας οικονομικό φορέα, με την επωνυμία «...» με μέση έκπτωση είκοσι έξι και σαράντα εκατοστά επί τοις εκατό (26,40%)».

7. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή την 18-07-2022 προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής δια μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού προς όλους τους ενδιαφερόμενους σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

8. Επειδή με την υπ' αριθμ. 1450/2022 Πράξη της Προέδρου του 4ου Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής.

9. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή απέστειλε στις 28-07-2022 στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ τις απόψεις της επί της προσφυγής, τις οποίες αυθημερόν κοινοποίησε στον προσφεύγοντα.

10. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η ως άνω προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 4ου Κλιμακίου της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

11. Επειδή, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα: «[...]Και συγκεκριμένα η πρόσκληση δεν ανέφερε για ποια άρθρα του προϋπολογισμού της μελέτης του έργου απαιτούνταν αιτιολόγηση. Αλλά αόριστα και αναίτιολόγητα ζητούσε να αιτιολογήσουμε το χαμηλό κόστος , χωρίς να αναφέρει καμία από τις ανωτέρω περιπτώσεις του ανωτέρω άρθρου και έθετε μια γενική προθεσμία αιτιολόγηση 20 ημερών Επί του ανωτέρω εγγράφου η εταιρείας μας απέστειλε εμπρόθεσμα και νομότυπα γραπτές εξηγήσεις αιτιολόγησης του κόστους κατασκευής του έργου αναλυτικά για κάθε ομάδα εργασιών. Σύμφωνα με την παρ 3 του άρθρου 88 του Ν 4412/2016 Ο Δήμος ... ως αναθέτουσα αρχή έπρεπε να αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον εταιρεία μας που κατέθεσε εμπρόθεσμα εξηγήσεις για το χαμηλό κόστος της προσφορά. Ο Δήμος ... θα μπορούσε να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Ο Δήμος ... κατά σαφή παράβαση των ανωτέρω διατάξεων και χωρίς να προβεί σε καμία συνεννόηση με την εταιρεία μας απέρριψε την προσφορά μας

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

και την αιτιολόγηση , χωρίς να συνεννοηθεί με την εταιρείας μας και χωρίς να ζητήσει συγκεκριμένες διευκρινήσεις και να θέσει σχετική προθεσμία για αυτές , αλλά με μία παράτυπη προχειρότητα και αναιτιολόγητη βιασύνη απορρίπτει τις εξηγήσεις σε αντίθεση του Νόμου και των συμφερόντων του Δήμου Δ.Η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει από σαφή παράβαση των ανωτέρω διατάξεων και από ανεπαρκή και μη νόμιμη αιτιολόγηση ως προς την αποδοχή της αιτιολογίας της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς[...]. Στις εξηγήσεις μας γίνεται αναλυτική αναφορά για το κόστος κάθε ομάδας εργασιών και συγκεκριμένα 1. Τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου εκτέλεσης του έργου, τα οποία αιτιολογούν πλήρως το προσφερόμενο εργολαβικό τίμημα Αναλυτικά αναφέρονται: - Ανάλυση του άμεσου κόστους του έργου ανά άρθρο του τιμολογίου της μελέτης και συνολικά - Ανάλυση του έμμεσου κόστους του έργου - Το κέρδος της εταιρείας. 2. Δηλώσεις που αποδεικνύουν ότι ίδια έργα και με μεγαλύτερες εκπτώσεις ήδη έχουν ολοκληρωθεί από την εταιρεία μας και είναι σε εξέλιξη άλλα. Το στοιχείο και μόνο αυτό , πέρα από την προσκόμιση ή όχι προσφορών για κάθε ομάδα εργασιών από μόνο του αποδεικνύει ότι η εταιρείας μας είχε την πρόσβαση και προσφορές υλικών με το αναφερόμενο κόστος κάθε ομάδας εργασιών που αναφέρεται αναλυτικά στις εξηγήσεις. Και συγκεκριμένα στην ίδια Υπηρεσία, ακριβώς το ίδιο έργο ήτοι: "ΕΠΙΣΚΕΥΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΛΕΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ..." με μέση τεκμαρτή έκπτωση 57,28 % το οποίο και εκτελέσθηκε απρόσκοπτα και χωρίς προβλήματα στον ίδιο Δήμο ,ολοκληρώθηκε εμπρόθεσμα ήτοι την 31/10/2021 μόλις λίγους μήνες πριν διεξαχθεί ο εν λόγω διαγωνισμός που αφορά στην ουσία τη συνέχεια του για τη χρήση 2022-2023 Συντηρήσεις σχολικών κτίριων Ακόμη από την αιτιολόγηση της προσφοράς ,την οποία αποστείλαμε εμπρόθεσμα εννοείται η χρήση υπεργολάβων διότι α)συμπεριλαμβάνονται και στεγασμένα επαγγέλματα όπως αναφέρουμε για τις Η/Μ εργασίες και β)διότι δεν αναφέρουμε ότι απασχολούμαι μόνιμο προσωπικό, αλλιώς θα παραθέταμε πίνακα προσωπικού. Στο επισυναπτόμενο υπόμνημα προσφορών που συνοδεύει την ένσταση μας παραθέτουμε τις προσφορές ,με ημερομηνία προγενέστερη του διαγωνισμού, των συνεργατών μας (υπεργολάβων) και των προμηθευτών μας με βάση τις οποίες διαμορφώθηκε το κόστος της προσφοράς μας στο διαγωνισμό. Στην αιτιολόγησή μας την οποία καταθέσαμε

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

εμπρόθεσμα υπολογίστηκαν οι ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων των υπεργολάβων για τους οποίους δεν είναι στεγασμένα επαγγέλματα, βάσει μέσου τεκμαρτού ποσοστού από τους πίνακες ΕΦΚΑ που απαιτούνται για την ολοκλήρωση κάθε οικοδομοτεχνικού έργου ήτοι συγκεκριμένα υπολογίσαμε : ποσοστό 2,29% $\times$ 273.262,35 € = 6244,80 € αποδοχές $\times$ 75,934% = 4.741,93 € εισφορές τις οποίες θα καλύψει η εταιρεία μας. Σύμφωνα πάντα με βάση τις ημερήσιες αναγγελίες προσλήψεων στο ΣΕΠΕ ,έντυπο Ε12, με βάση τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας(ΣΣΕ) και τις μηνιαίες Α.Π.Δ που θα κατατεθούν. Τα παραπάνω τηρούνται και θα τηρούνται από την εταιρεία μας ,κάτι που αποδεικνύεται από τις ασφαλιστικές ενημερότητες , και δηλώνεται στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έντυπο Σύμβασης(ΕΕΕΣ) το οποίο καταθέσαμε όταν λάβαμε μέρος στο διαγωνισμό και αποτελεί προκαταρκτική απόδειξη για την καταβολή των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Για τις εργασίες με αριθμό τιμολογίου του προϋπολογισμού Ζ4, Ζ5, Ζ6, Ζ7, Ζ8 υποβάλλαμε προσφορά της προμηθεύτριας εταιρείας ... μαζί με την αρχική μας αιτιολόγηση , διότι το κόστος της τιμής των εργασιών αυτών έχει αυξηθεί κατακόρυφα τον τελευταίο καιρό και διαμορφώνεται μέρα με τη μέρα με βάση τις τιμές του πετρελαίου με αύξηση της τάξεως του 80% σε σχέση με τα τέλη του 2021,κάτι όμως που δεν θα επηρεάσει τελικά το προσδοκώμενο κέρδος , διότι με τις ισχύουσες διατάξεις οι εργασίες ασφαλικών πληρώνονται απολογιστικά με αποτέλεσμα πρόσθετου κέρδους (αλώστε το αναφέρουμε στην αρχική μας αιτιολόγηση που καταθέσαμε εγκαίρως). 3. Ο Δήμος ... στο ανωτέρω έγγραφό που μας απέστειλε και μας ζητούσε εξηγήσεις δεν ανέφερε αναλυτικά και συγκεκριμένα δεν ανέφερε όπως απαιτεί η παρ 2του άρθρου 88 του Ν 4412/2016 όπως ισχύει και συγκεκριμένα δεν ανέφερε ότι οι εξηγήσεις της παρ. 1 του άρθρου 88 του Ν 4782/2016 ποιες από τις παρακάτω περιπτώσεις αφορούν οι εξηγήσεις ητοι α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89,ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, περί υπερβολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. Αλλά αόριστα και αναιτιολόγητα ζητούσε να αιτιολογήσουμε το χαμηλό κόστος, χωρίς να αναφέρει καμία από τις ανωτέρω περιπτώσεις του ανωτέρω άρθρου και έθετε μια γενική προθεσμία αιτιολόγηση 20 ημερών Ε). Ο Δήμος ... σύμφωνα με την παρ 3 του άρθρου 88 του Ν 4412/2016 ως αναθέτουσα αρχή έπρεπε να αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον εταιρεία μας που κατέθεσε εμπρόθεσμα εξηγήσεις για το χαμηλό κόστος της προσφορά [...].»

12. Επειδή, σύμφωνα με τις απόψεις της αναθέτουσας αρχής: «[...]Η πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής προς τον οικονομικό φορέα με την επωνυμία «...» συντάχθηκε σύμφωνα με την παρ.1 του ανωτέρω άρθρου, κατά την οποία «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής.» Είναι προφανές ότι με τον όρο προσφορά, ο νόμος αναφέρεται στην οικονομική προσφορά που υπέβαλε ο οικονομικός φορέας κατά τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό και η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των εργασιών του προϋπολογισμού του έργου όπως έχουν διαμορφωθεί στο έντυπο οικονομικής προσφοράς. Δεν είναι παραδεκτό η αναθέτουσα αρχή να ζητήσει αιτιολόγηση για κάποιες μεμονωμένες εργασίες ή για ομάδα εργασιών. Στην παρ. 2 του άρθρου 88 του Ν.4412/16 αναφέρεται ότι «2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές.» Ο οικονομικός φορέας έχει την ευχέρεια να αιτιολογήσει την προσφορά του κάνοντας αναφορά στις περιπτώσεις παρ.2 του ίδιου άρθρου, εφόσον θεωρεί ότι συντρέχει κάποια από αυτές. Δεν είναι δυνατόν η αναθέτουσα αρχή να υποδείξει τον τρόπο με τον οποίο θα στηρίξει και εξηγήσει την οικονομική του ο προσφέρων (και την οποία ο ίδιος έχει διαμορφώσει), διότι τόσο τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής όσο και η επιλογή τεχνικών λύσεων αποτελούν επιλογές του οικονομικού φορέα που καλείται να κατασκευάσει το έργο. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η πρόσκληση την οποία απεύθυνε η αναθέτουσα αρχή στον οικονομικό φορέα «...» είναι σαφής και καθ'όλα σύμφωνη με το άρθρο 88 του Ν. 4412/16, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4782/21. Ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...» υπέβαλε μέσω του συστήματος τις εξηγήσεις στις 29-05-2022 και ώρα 15:51:49. Οι εξηγήσεις που υπεβλήθησαν περιλαμβάνουν ένα έγγραφο με τίτλο «ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΛΕΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ...», ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 313 ΤΟΥ Ν.4412/2016» και ένα έντυπο που περιλαμβάνει την προσφορά – δελτίο παραγγελίας της εταιρείας .... Η Επιτροπή Διαγωνισμού προέβη στην εξέταση των εξηγήσεων που υπεβλήθησαν από τον ανωτέρω οικονομικό φορέα και διαπίστωσε ότι: Ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...» υπέβαλε “ανάλυση του κοστολογίου” των εργασιών του έργου, χωρίς όμως να προσκομίσει στοιχεία κόστους από τα οποία να προκύπτει αναλυτικά και με ακρίβεια η διαμόρφωση της οικονομικής του προσφοράς. Δηλαδή 4 4 συνέταξε εκ νέου τον προϋπολογισμό του έργου λαμβάνοντας νέες τιμές μονάδας εργασιών, χωρίς όμως να στοιχειοθετεί πως προκύπτουν αυτές. Οι τιμές μονάδας για κάθε εργασία, τις οποίες χρησιμοποιεί στην “ανάλυση του

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

κοστολογίου”, ελήφθησαν αυθαίρετα χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση και χωρίς την προσκόμιση στοιχείων που να τις στοιχειοθετούν. Εξαίρεση αποτελούν οι τιμές μονάδας για τις εργασίες με αριθμό τιμολογίου του προϋπολογισμού ..., .., .., για τις οποίες υπέβαλε την οικονομική προσφορά της προμηθεύτριας εταιρείας .... Διαπιστώθηκε όμως και εδώ ότι για την εργασία με αριθμό τιμολογίου ..., στην ανάλυση του κοστολογίου ελήφθη μικρότερη τιμή (6,50€/μ²) από αυτή της προσφοράς της προμηθεύτριας εταιρείας (7,00€/μ²). Σαν απάντηση στους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα περί “γενικών και στερεοτυπικών εκφράσεων” και “αόριστη και αναιτιολόγητη διατύπωση” επαναλαμβάνουμε ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν προσκόμισε στοιχεία ανάλυσης κόστους από τα οποία να προκύπτει αναλυτικά και με ακρίβεια η διαμόρφωση της οικονομικής του προσφοράς. Η “ανάλυση κοστολογίου” των εργασιών την οποία υπέβαλε δεν συνοδεύεται από κανένα οικονομικό στοιχείο με εξαίρεση τις εργασίες με αριθμό τιμολογίου του προϋπολογισμού ....., .., .. Στο σύνολο των ογδόντα τριών εργασιών του προϋπολογισμού του έργου, υπέβαλε οικονομικά στοιχεία μόνο για τις πέντε εργασίες! Η ως άνω διατύπωση δεν περιέχει καμία ασάφεια και καθίσταται απολύτως κατανοητός ο λόγος απόρριψης της προσφοράς. Ο οικονομικός φορέας εμμέσως αποδέχεται τα παραπάνω, διότι με την κατάθεση της προσφυγής υπέβαλε υπόμνημα επισυναπτόμενων προσφορών ως οικονομικά στοιχεία για τις υπόλοιπες εργασίες. Τα στοιχεία αυτά όφειλε να τα υποβάλει όταν κλήθηκε να αιτιολογήσει την προσφορά του, ώστε να τα λάβει υπόψη της η αναθέτουσα αρχή κατά την αξιολόγηση της αιτιολόγησης. Η μη υποβολή των στοιχείων αυτών οδήγησε σε απόρριψη της προσφοράς του διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα, καθώς δεν εξηγούσε κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους το οποίο πρότεινε. Επίσης από την αιτιολόγηση της προσφοράς δεν προκύπτει η χρήση υπεργολάβων για τις υπόλοιπες εργασίες πλην των άρθρων Ζ4 έως Ζ8 του προϋπολογισμού. Προφανώς υπονοείται ότι οι υπόλοιπες εργασίες θα υλοποιηθούν από συνεργεία του διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα. Στην περίπτωση αυτή, όπως ορίζεται στο άρθρο 88 παρ. 2δ του Ν.4412/16, θα έπρεπε να υπάρχει αναφορά στη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ.2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 89. Για

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

την απόδειξη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 88, ο προσφέρων θα έπρεπε να προσκομίσει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους τα οποία όμως δεν προσκόμισε. Ως εκ τούτου η επιτροπή διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη της προσφοράς του οικονομικού φορέα σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 88 του Ν.4412/16 κατά την οποία «.....Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18.» 5. Ο προσφεύγων μεταξύ των λόγων προσφυγής επικαλείται (παρ.Ε) ότι ο Δήμος ... απέρριψε την προσφορά και την αιτιολόγηση χωρίς να συνεννοηθεί με την εταιρεία και χωρίς να ζητήσει συγκεκριμένες διευκρινίσεις. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 88 του Ν.4412/16 δεν προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή καλεί εκ νέου τον προσφέροντα να υποβάλει συμπληρωματικά στοιχεία. Η παρ. 3 του εν λόγω άρθρου αναφέρει ότι «3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2.» Στην προκειμένη περίπτωση οι παρεχόμενες πληροφορίες από τον προσφέροντα κρίθηκαν, όπως αναλυτικά εξηγήθηκε ανωτέρω, εξαιρετικά ελλιπείς και ως εκ τούτου δεν υπήρχε βάση για παροχή περαιτέρω διευκρινίσεων. Θα ήταν παράτυπο η επιτροπή να καλέσει εκ νέου τον προσφέροντα να υποβάλλει συμπληρωματικά στοιχεία καθόσον δεν αναφέρεται ρητά στο σχετικό άρθρο. Πλην όμως ρητά αναφέρεται ότι μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται. Επισημαίνεται ότι το κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα υπάρχει σημαντική αύξηση των τιμών των υλικών γεγονός που δυσχεραίνει την επεξήγηση των χαμηλών επιπέδων τιμών από τον προσφέροντα. Σχετικά με την αναφορά του ενιστάμενου οικονομικού φορέα σε άλλο διαγωνισμό του Δήμου ... και σε αιτιολόγηση που υπέβαλε σε

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

εκείνο το διαγωνισμό και έγινε δεκτή, θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε ότι κάθε διαγωνισμός είναι διαφορετικός, οι εργασίες κάθε έργου διαφορετικές και επομένως η αιτιολόγηση σε κάθε περίπτωση εξετάζεται για το συγκεκριμένο έργο και τα χαρακτηριστικά που το αφορούν από την αρμόδια κάθε φορά επιτροπή. Η γενίκευση που επιχειρείται από τον ενιστάμενο δεν είναι σύμφωνη με το πνεύμα του νομοθέτη, καθώς εάν ο νομοθέτης ήθελε συνολική αντιμετώπιση όλων των έργων θα καθόριζε συγκεκριμένο ποσό πάνω από το οποίο θα καλούνταν όλοι οι διαγωνιζόμενοι να αιτιολογήσουν τις προσφορές τους, καθώς και συγκεκριμένη μορφή αιτιολόγησης. Αντιθέτως, ο νομοθέτης αναγνωρίζει ότι κάθε έργο είναι διαφορετικό, με χαρακτηριστικά και συνθήκες οι οποίες μπορούν ουσιωδώς να μεταβάλουν τη φύση και το ποσό της προσφοράς και γι αυτό δίνει τη δυνατότητα σε κάθε οικονομικό φορέα να αιτιολογήσει την προσφορά του σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 88 του Ν.4412/16».

13. Επειδή, στο άρθρο 18 Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης[...].2. Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους[...].4. Η υποχρέωση της παραγράφου 2: (α) επισημαίνεται στα έγγραφα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 53 και (β) αποτελεί ειδικό όρο της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 130».

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

14. Επειδή, στο άρθρο 88 Ν. 4412/2016 προβλέπεται ότι «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18. 4. Εάν η αναθέτουσα αρχή διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτόν τον λόγο, μόνο μετά από διαβούλευση με τον προσφέροντα και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας, την οποία ορίζει η

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ. Αν η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει σχετικώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 5. Εφόσον ζητηθεί, η ΕΑΑΔΗΣΥ θέτει στη διάθεση άλλων κρατών μελών, στο πλαίσιο διοικητικής συνεργασίας, κάθε πληροφορία που η Ελλάδα έχει στη διάθεσή της, όπως νόμους, κανονισμούς, συλλογικές συμβάσεις καθολικής ισχύος ή εθνικά τεχνικά πρότυπα σχετικά με τα δικαιολογητικά και τα έγγραφα που προσκομίζονται ως προς τις λεπτομέρειες που αναφέρονται στην παρ. 2. 5α. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. 6. Με απόφαση του Υπουργού ... για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, του Υπουργού ... για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και του Υπουργού Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών αγαθών και παροχής συναφών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζονται η μέθοδος και τα κριτήρια, δυνάμει των οποίων μία προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς και ο τρόπος σύνδεσης των κριτηρίων αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών με μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών. Με την ανωτέρω προβλεπόμενη απόφαση δύναται να ορίζονται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή κάποιων εκ των αναφερόμενων σε αυτήν κριτηρίων.

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

15. Επειδή, στο άρθρο 89 Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει προβλέπεται ότι: «[...]2. Για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 88, ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους[...]».

16. Επειδή, σύμφωνα με τη διακήρυξη: «[...]άρ. 4.1 περ. η : «...Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται οικονομικές προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Στις παραπάνω περιπτώσεις, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, η οποία αποστέλλεται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος. ... Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες υποβάλλονται, ομοίως, μέσω της λειτουργίας « Επικοινωνία», ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016 ...». Σύμφωνα με το άρ. 88 του Ν. 4412/2016 «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. ... 5α. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.....».

17. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007, 19/2005, 31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (Ολ ΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007). Επομένως, η αναθέτουσα αρχή θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται και είναι υποχρεωμένη να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις, η δε παράβαση των όρων αυτής οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

18. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή εφόσον κρίνει μια προσφορά ως αδικαιολόγητα χαμηλή, οφείλει να ζητήσει διευκρινίσεις από τον προσφέροντα αποστέλλοντας πρόσκληση. Η πρόσκληση προς τον προσφέροντα και οι διευκρινίσεις από αυτόν, συνιστούν έναν κατ' αντιπαράθεση διάλογο διεξαγόμενο σε εύθετο χρόνο (βλ Δ. Ράικος Δημ. Συμβάσεις, σελ 862), ώστε ο προσφέρων να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι σοβαρή ενώ και η αναθέτουσα αρχή να μην καταλήξει σε αυθαίρετες εκτιμήσεις, (βλ. ΔΕΚ Υπόθ. C- 599/10 σκ. 29, C-285/99 & 286/99 σκ.57). Ο προσφέρων δύναται να υποβάλει όλες τις διευκρινίσεις που κρίνει σκόπιμες, με βάση την φύση και τα χαρακτηριστικά της σύμβασης, (βλ. ΔΕΚ Υπόθ. C568/13 σκ. 50), οι οποίες δεν είναι εξαντλητικές ούτε επιτρέπεται ο αποκλεισμός ορισμένων ειδών

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

διευκρινίσεων, (βλ. ΔΕΚ Υπόθ. C-599/10 σκ. 28, Υπόθ. C- 285/99 & 286/99 σκ. 82, 83, 85). Η αξιολόγηση της αναθέτουσας αρχής προφανώς πρέπει να λαμβάνει τα ανά περίπτωση προκύπτοντα στοιχεία ενώ δεν είναι δεσμευτικές οι όποιες γενικές κρίσεις π.χ. περί συνήθους ποσοστού έκπτωσης, περί αντίστοιχων πρότερων συμβάσεων της ίδιας ή άλλων αναθετουσών αρχών σε ίδιο αντικείμενο, περί επιχειρηματικής απόφασης επέκτασης δραστηριοτήτων ή απόκτησης εμπειρίας κλπ (βλ. ΑΕΠΠ 979/2018)

19. Επειδή, κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικράτειας, οι πράξεις διακριτικής ευχέρειας υπάγονται στην κατηγορία των φύσει αιτιολογητέων πράξεων, δηλαδή εκείνων των οποίων ο έλεγχος είναι αδύνατος ή ατελής χωρίς την αναφορά των λόγων που τις στήριξαν (βλ. συναφώς Π. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο; ό.η., αρ. περ. 642' Β. Καπάλη, «Η αιτιολογία ως ουσιώδης τύπος των ατομικών διοικητικών πράξεων: μια υποβαθμισμένη διαδικαστική εγγύηση», ΕφημΔΔ 4/2010, σελ. 568 (σελ. 571 επ.), ομοίως Μ. Στασινόπουλο, Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων, Αθήνα, 1982, σ. 341, ο οποίος εύστοχα αναφέρει ότι «ο επί της αιτιολογίας έλεγχος συνιστά γνήσιο έλεγχο της διακριτικής εξουσίας» και διευκρινίζει πως «η διείσδυση του ελέγχου εντός της ουσιαστικής ορθότητας της αιτιολογίας και, επομένως, του πορίσματος που προέκυψε από την άσκηση της διακριτικής εξουσίας, δεν σημαίνει έλεγχο της σκοπιμότητας αυτού, αλλά αναζήτηση της ενδεχόμενης ασυμφωνίας αυτού προς τα άκρα όρια της διακριτικής εξουσίας» σελ. 381 ο.π).

20. Επειδή, η αιτιολογία είναι, γενικά, η αναφορά των κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν την έκδοση της διοικητικής πράξης και της ερμηνείας τους, της διαπίστωσης ότι συντρέχουν οι πραγματικές και νομικές καταστάσεις ενόψει των οποίων επιβάλλεται ή επιτρέπεται η έκδοση της πράξης κατ' εφαρμογή των κανόνων αυτών, τη διαπίστωση της συνδρομής και την εκτίμηση των σχετικών πραγματικών περιστατικών, καθώς και των σκέψεων του διοικητικού οργάνου που οδήγησαν στην έκδοση ή την άρνηση της έκδοσης της διοικητικής πράξης (βλ. σχετικά <https://www.prevedourou.gr>).

21. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική και επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου. Συγκεκριμένα, η αιτιολογία είναι σαφής όταν καταγράφονται με διαυγή τρόπο οι σκέψεις του διοικητικού

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

οργάνου, με τη χρήση των κατάλληλων διατυπώσεων. Στη διοικητική πράξη πρέπει να γίνεται μνεία συγκεκριμένων στοιχείων που στηρίζουν το συμπέρασμά της (ορισμένος χαρακτήρα της αιτιολογίας, ΣΤΕ 3692/2001, 4223/2000). Δεν πρέπει να περιορίζεται στην επανάληψη στερεότυπων εκφράσεων που προέρχονται από τον νόμο που διέπει την υπόθεση (ΣΤΕ 2584/2001) ούτε να στηρίζεται σε αντιφατικά στοιχεία (ΣΤΕ 941/1989, Ολ 3158/1976). Η αιτιολογία δε είναι ειδική όταν δεν είναι γενική και αόριστη, όταν, δηλαδή, όλα τα στοιχεία της αναφέρονται στη συγκεκριμένη περίπτωση που ρυθμίζεται με την πράξη (βλ ΑΕΠΠ 663/2019). Πρόσθετα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ειδικότητας σε σχέση με τη σαφήνεια εντοπίζονται όταν ανακύπτει η ανάγκη να διατυπώσει το διοικητικό όργανο πρόσθετες σκέψεις. Επομένως, στοιχεία της αιτιολογίας αποτελούν το νόμιμο έρεισμα της πράξης, δηλαδή, η αναφορά των απρόσωπων κανόνων δικαίου που προβλέπουν την έκδοσή της, η τυχόν ερμηνεία τους, οι νόμιμες προϋποθέσεις που έχουν διαπιστωθεί, η ουσιαστική εκτίμηση των πραγματικών καταστάσεων, ο τυχόν απαιτούμενος νομικός χαρακτηρισμός τους καθώς και τα κριτήρια και οι σκέψεις του διοικητικού οργάνου σχετικά με την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας. Μόνο στην περίπτωση διαπίστωσης έλλειψης των ως άνω στοιχείων, η προσβαλλόμενη απόφαση θα ήταν αναιτιολόγητη ή δεν θα είχε νόμιμη αιτιολογία (βλ. Ε. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟ, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμ. 2, 13η έκδ., ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, αριθμ. 516-518). Πράξη, δε, που δεν έχει εξετάσει ουσιώδη ισχυρισμό που υποβλήθηκε είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη (ΣΤΕ 2418/1976, 1061/1981).

22. Επειδή, περαιτέρω, ως έχει κριθεί, από την ίδια διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 88 του Ν 4412/2016, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ. 2 περ. 6' υποπ. ββ' του άρθρου 95 του ίδιου νόμου σύμφωνα με τις οποίες στις τιμές της προσφοράς περιλαμβάνεται, ως αναγκαίο στοιχείο, και το προσδοκώμενο όφελος της εργοληπτικής επιχείρησης από την εκτέλεση του δημοπρατούμενου έργου, προκύπτει ότι εάν υπερβολικά χαμηλή προσφορά εργοληπτικής επιχείρησης κριθεί, κατά την ειδική διαδικασία εξέτασής της αιτιολογίας αυτής, αναιτιολόγητη, με συνέπεια να εμφανίζεται ζημιολόγος για την προσφέρουσα εργοληπτική επιχείρηση σε σχέση με τις προβλεπόμενες εργασίες του δημοπρατούμενου έργου, η

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

προσφορά είναι μη νόμιμη και η εργοληπτική επιχείρηση αποκλείεται, για το λόγο αυτό, από τον διαγωνισμό (ΔΕΦΑΘ 252/2020).

23. Επειδή, εν προκειμένω, η αναθέτουσα αρχή, εφαρμόζοντας το άρθρο 4.1 περ. η' της διακήρυξης απέστειλε στον προσφεύγοντα το υπ' αρ. πρωτ. 7775/9-5-2022 έγγραφό της, με το οποίο τον προσκαλούσε, όπως, εντός 20 ημερών, εξηγήσει την τιμή/το κόστος που πρότεινε με την προσφορά του σύμφωνα με το άρθρο 88 του Ν 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το Ν 4782/21, διότι η προσφορά του κρίθηκε ως ασυνήθιστα χαμηλή, εμφανίζοντας απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν.

24. Επειδή, σύμφωνα με την προσβαλλομένη, αφού λήφθηκε υπόψη η αιτιολόγηση της προσφοράς του προσφεύγοντος, έγιναν δεκτά τα ακόλουθα: «[...]Ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...» υπέβαλε μέσω του συστήματος τις εξηγήσεις στις 29-05-2022 και ώρα 15:51:49 Η Επιτροπή Διαγωνισμού προέβη στην εξέταση των εξηγήσεων που υπεβλήθησαν από τον ανωτέρω οικονομικό φορέα. Αναλυτικότερα: Ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...» υπέβαλε ανάλυση του κοστολογίου των εργασιών του έργου, χωρίς όμως να προσκομίσει στοιχεία κόστους από τα οποία να προκύπτει αναλυτικά και με ακρίβεια η διαμόρφωση της οικονομικής του προσφοράς. Οι τιμές μονάδας για κάθε εργασία, τις οποίες χρησιμοποιεί στην ανάλυση του κοστολογίου, ελήφθησαν αυθαίρετα χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση και χωρίς την προσκόμιση στοιχείων που να τις στοιχειοθετούν. Εξάιρεση αποτελούν οι τιμές μονάδας για τις εργασίες με αριθμό τιμολογίου του προϋπολογισμού Z4, Z5, Z6, Z7, Z8 για τις οποίες υπέβαλε την οικονομική προσφορά της προμηθεύτριας εταιρείας .... Διαπιστώθηκε όμως και εδώ ότι για την εργασία με αριθμό τιμολογίου Z8, στην ανάλυση του κοστολογίου ελήφθη μικρότερη τιμή (6,50€/μ²) από αυτή της προσφοράς της προμηθεύτριας εταιρείας (7;00€/μ²). Επιπλέον η Επιτροπή Διαγωνισμού διαπίστωσε ότι στην ανάλυση κοστολογίου των εργασιών του έργου που προσκόμισε ο εν λόγω οικονομικός φορέας, τα συνολικά κόστη των ομάδων εργασιών δεν ταυτίζονται με τα αντίστοιχα κόστη της οικονομικής του προσφοράς με την οποία συμμετείχε στο διαγωνισμό. Επίσης από την αιτιολόγηση της προσφοράς δεν προκύπτει η χρήση υπεργολάβων για τις υπόλοιπες εργασίες πλην των άρθρων Z4 έως Z8

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

του προϋπολογισμού. Προφανώς υπονοείται ότι οι υπόλοιπες εργασίες θα υλοποιηθούν από συνεργεία του διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα. Στην περίπτωση αυτή, όπως ορίζεται στο άρθρο 88 παρ. 2δ του Ν.4412/16, θα έπρεπε να υπάρχει αναφορά στη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ.2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 89. Για την απόδειξη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 88, ο προσφέρων θα έπρεπε να προσκομίσει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, - τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους τα οποία όμως δεν προσκόμισε. Ως εκ τούτου η αιτιολόγηση του ποσοστού έκπτωσης κρίνεται ανεπαρκής. Βάσει των ανωτέρω η Επιτροπή Διαγωνισμού εισηγείται την απόρριψη της προσφοράς που υπέβαλε ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...», διότι δεν αιτιολογεί αναλυτικά και με ακρίβεια τη διαμόρφωση της οικονομικής τους προσφοράς».

25. Επειδή, καταρχήν, ο προσφεύγων, εσφαλμένως και καθ'εσφαλμένη ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 88 και 89 του Ν.4412/2016 και των όμοιων τοιαύτων διατάξεων του άρθρου 4.1 περ. η' της διακήρυξης, ισχυρίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή αορίστως, ήτοι χωρίς την αναζήτηση συγκεκριμένων διευκρινίσεων, προσκάλεσε τον προσφεύγοντα να αιτιολογήσει την προσφορά του. Τούτο δε διότι με τις ανωτέρω διατάξεις εισάγεται (μαχητό) τεκμήριο περί της ύπαρξης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, ο δε προσφεύγων του οποίου η προσφορά εμφανίζει απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν, κι, επομένως, κατά τεκμήριο είναι ασυνήθιστα χαμηλή, οφείλει σε πλήρη αιτιολόγηση της προσφοράς του, επιχειρώντας να ανατρέψει το τεθέν τεκμήριο. Άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή αναφερόμενη στην «προσφορά» του προσφεύγοντος, προφανώς αναφέρεται στη συνολική προσφορά του, η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των εργασιών του προϋπολογισμού του έργου όπως έχουν διαμορφωθεί στο έντυπο οικονομικής προσφοράς. Περαιτέρω, εάν η αναθέτουσα αρχή δεν κρίνει επαρκώς αιτιολογημένα ορισμένα

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

κονδύλια, τα οποία, κατά την άποψή της, χρήζουν περαιτέρω διευκρινίσεων, οφείλει, πριν την απόρριψη της προσφοράς του και προβαίνοντας σε διάλογο με τον οικονομικό φορέα να τα διευκρινίσει πλήρως. Σε κάθε περίπτωση δε με πλήρη αιτιολογία οφείλει είτε να δεχθεί είτε ν'απορρίψει την αιτιολόγηση της προσφοράς του προσφέροντος.

26. Επειδή, εν προκειμένω, ως προκύπτει από την επισκόπηση του φακέλου της υπόθεσης, ιδίως δε την υποβληθείσα αιτιολόγηση της προσφοράς του προσφεύγοντος, την προσβαλλομένη, κατά το σκέλος αυτής που αφορά την απόρριψη της προσφοράς του προσφεύγοντος και τις απόψεις της αναθέτουσας αρχής, προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή με πλήρη και σαφή αιτιολογία απέρριψε την προσφορά του τελευταίου, αφενός μεν αναφέροντας τους συγκεκριμένους λόγους στους οποίους στηρίχθηκε η απόφασή της, κι, αφετέρου με την ανάλυση κι επεξήγηση όλων των λόγων που οδήγησαν στην παραπάνω απόφαση. Αντιθέτως, ο προσφεύγων ουδόλως με την προσφυγή του προβάλλει συγκεκριμένους λόγους/ αιτιάσεις κατά της αιτιολόγησης της προσβαλλομένης, αλλά, αρκείται στην γενική κι αόριστη επίκληση περί χρήσης από μέρους της τελευταίας "γενικών και στερεοτυπικών εκφράσεων" και "αόριστης και ανααιτιολόγητης διατύπωσης", χωρίς, ωστόσο να προσδιορίζει και συγκεκριμενοποιεί τους ανωτέρω ισχυρισμούς του. Πολύ περισσότερο ο προσφεύγων ουδόλως αντικρούει τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας αρχής ότι: α) ο προσφεύγων υπέβαλε "ανάλυση του κοστολογίου" των εργασιών του έργου, χωρίς όμως να προσκομίσει στοιχεία κόστους από τα οποία να προκύπτει αναλυτικά και με ακρίβεια η διαμόρφωση της οικονομικής του προσφοράς. Δηλαδή συνέταξε εκ νέου τον προϋπολογισμό του έργου λαμβάνοντας νέες τιμές μονάδας εργασιών, χωρίς όμως να στοιχειοθετεί πως προκύπτουν αυτές β) Οι τιμές μονάδας για κάθε εργασία, τις οποίες χρησιμοποιεί στην "ανάλυση του κοστολογίου", ελήφθησαν αυθαίρετα χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση και χωρίς την προσκόμιση στοιχείων που να τις στοιχειοθετούν. Εξαίρεση αποτελούν οι τιμές μονάδας για τις εργασίες με αριθμό τιμολογίου του προϋπολογισμού Z4, Z5, Z6, Z7, Z8 για τις οποίες υπέβαλε την οικονομική προσφορά της προμηθεύτριας εταιρείας .... Διαπιστώθηκε όμως και εδώ ότι για την εργασία με αριθμό τιμολογίου Z8, στην ανάλυση του κοστολογίου ελήφθη μικρότερη τιμή (6,50€/μ2) από αυτή της προσφοράς της προμηθεύτριας εταιρείας

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

(7,00€/μ²). Συγκεκριμένα, αναφορικά με τις ανωτέρω σαφείς και συγκεκριμένες αιτιάσεις της αναθέτουσας αρχής, ουδέν συγκεκριμένο ο προσφεύγων αναφέρει στην προσφυγή του, ενώ, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η αναθέτουσα αρχή και στις απόψεις της, συνοψίζοντας τις πλημμέλειες της αιτιολόγησης του προσφεύγοντος: *«Στο σύνολο των ογδόντα τριών εργασιών του προϋπολογισμού του έργου, υπέβαλε οικονομικά στοιχεία μόνο για τις πέντε εργασίες!»*. Το γεγονός ότι ο προσφεύγων για πρώτη φορά με την προσφυγή του υποβάλλει «υπόμνημα με επισυναπτόμενες προσφορές», ήτοι προσφορές για κάποιες από τις προσφερόμενες εργασίες, από το οποίο σημειωτέον δεν προκύπτει αν αφορούν το σύνολο των εργασιών, αφού απλώς παρατίθεται, επισυναπτόμενο στην προσφυγή ένα «υπόμνημα», χωρίς περαιτέρω επεξηγήσεις, ουδόλως μπορεί να ληφθεί υπόψη από το εξετάζον Κλιμάκιο, αφού αυτές αποτελώντας τμήμα της αιτιολόγησης της προσφοράς του έπρεπε να υποβληθούν με αυτήν, η δε ΕΑΔΗΣΥ δεν μπορεί να τις αξιολογήσει υποκαθιστώντας την αναθέτουσα αρχή. Ακόμη, απορριπτέος, ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος τυγχάνει ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι, επί της ουσίας, δεν χρειαζόταν με την αιτιολόγηση της προσφοράς του να υποβάλλει τις ανωτέρω προσφορές αφού η δυνατότητα του να εκτελέσει το έργο προκύπτει από το γεγονός ότι ο ίδιος έχει ήδη ολοκληρώσει ή και έχει σε εξέλιξη άλλα μεγαλύτερα έργα όπου προσέφερε τις ίδιες εκπτώσεις. Ειδικότερα δε ο προσφεύγων ισχυρίζεται: *«Δηλώσεις που αποδεικνύουν ότι ίδια έργα και με μεγαλύτερες εκπτώσεις ήδη έχουν ολοκληρωθεί από την εταιρεία μας και είναι σε εξέλιξη άλλα. Το στοιχείο και μόνο αυτό , πέρα από την προσκόμιση ή όχι προσφορών για κάθε ομάδα εργασιών από μόνο του αποδεικνύει ότι η εταιρείας μας είχε την πρόσβαση και προσφορές υλικών με το αναφερόμενο κόστος κάθε ομάδας εργασιών που αναφέρεται αναλυτικά στις εξηγήσεις»*. Πλην, όμως, η ανωτέρω ισχυρισμός του προσφεύγοντος καθώς και η αναφορά του σε άλλο διαγωνισμό του Δήμου ... και στην αιτιολόγηση που υπέβαλε σε εκείνο το διαγωνισμό και έγινε δεκτή, αλυσιτελώς προβάλλονται ενόψει της αυτοτέλειας έκαστης διαγωνιστικής διαδικασίας, που αυτονοήτως περιέχει διαφορετικές εργασίες και όρους, ώστε η αιτιολόγηση δεν μπορεί παρά σε κάθε περίπτωση να εξετάζεται αποκλειστικά και μόνο για το συγκεκριμένο έργο και τα χαρακτηριστικά που το αφορούν. Έτι περαιτέρω, ο προσφεύγων ουδόλως με την προσφυγή του

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

αντικρούει την αιτιολόγηση της προσβαλλομένης αναφορικά με το γεγονός ότι δεν προκύπτει η χρήση υπεργολάβων για τις υπόλοιπες εργασίες πλην των άρθρων Ζ4 έως Ζ8 του προϋπολογισμού. Στην περίπτωση αυτή, που οι εργασίες θα υλοποιηθούν από τον ίδιο τον διαγωνιζόμενο, όπως ορίζεται στο άρθρο 88 παρ. 2δ του Ν.4412/16 και βάσιμα ισχυρίζεται η αναθέτουσα αρχή, θα έπρεπε να υπάρχει αναφορά στη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ.2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 89. Για την απόδειξη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 88, ο προσφέρων θα έπρεπε να προσκομίσει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους, τα οποία όμως δεν προσκόμισε. Παραταύτα ο προσφεύγων με την προσφυγή του αρκείται στον εξής ισχυρισμό: «Ακόμη από την αιτιολόγηση της προσφοράς, την οποία αποστείλαμε εμπρόθεσμα εννοείται η χρήση υπεργολάβων διότι α)συμπεριλαμβάνονται και στεγασμένα επαγγέλματα όπως αναφέρουμε για τις Η/Μ εργασίες και β)διότι δεν αναφέρουμε ότι απασχολούμαι μόνιμο προσωπικό, αλλιώς θα παραθέταμε πίνακα προσωπικού», ο οποίος, σε κάθε περίπτωση είναι απορριπτέος ως αόριστος κι αναπόδεικτος αφού ουδόλως με αυτόν αποδεικνύεται το προς απόδειξη γεγονός, ούτε αρκεί για ν'αντικρούσει τον περί του αντιθέτου πλήρως τεκμηριωμένο ισχυρισμό της αναθέτουσας αρχής. Κατόπιν των ανωτέρω, ορθώς η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά του προσφεύγοντος ως ανατιολόγητη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 88 και 89 Ν.4412/2016.

27. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η προσφυγή πρέπει ν'απορριφθεί.

28. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη πρέπει να καταπέσει το καταβληθέν παράβολο.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την Προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου

Αριθμός Απόφασης: 1312/2022

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε την 23-08-2022 και εκδόθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΚΑΝΑΒΑ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ**